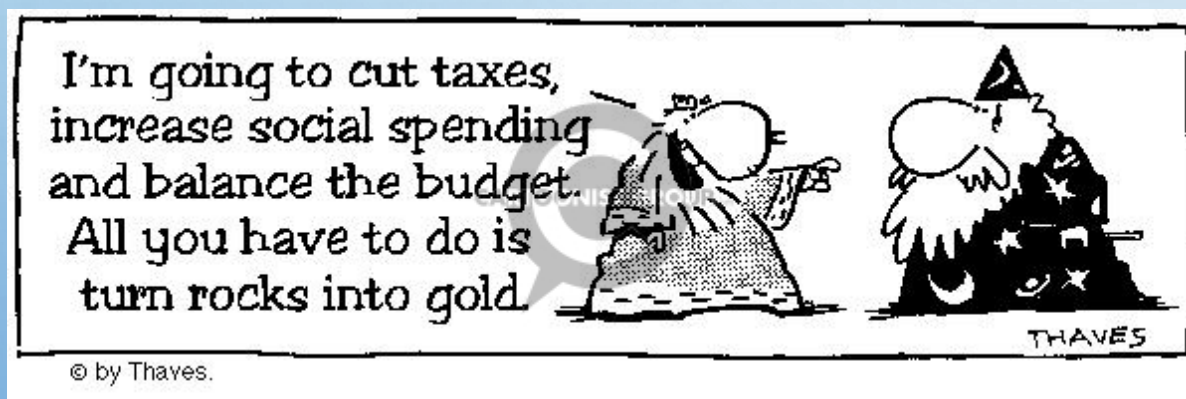
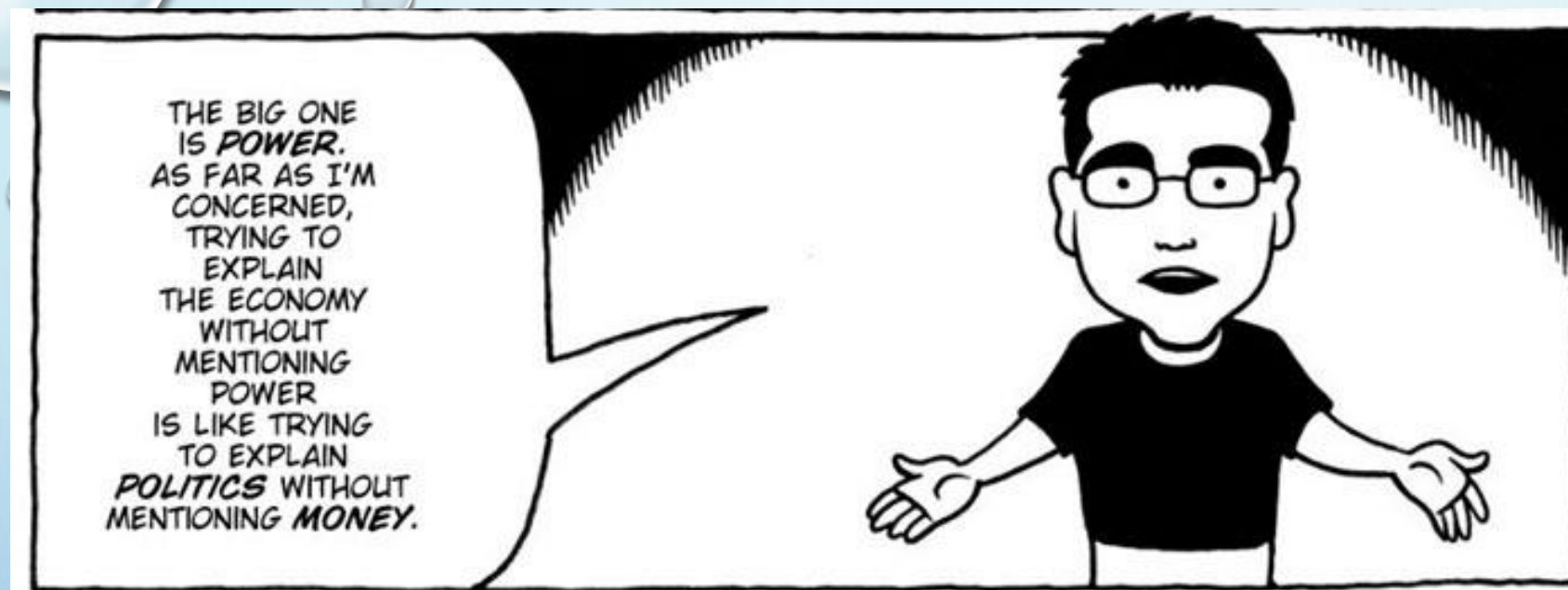

The background is a light blue gradient. It is decorated with several realistic water droplets of various sizes. Some droplets are at the top, some at the bottom, and some on the right side. They have highlights and shadows, giving them a 3D appearance.

TALOUDEN HÄIRIÖT JA NIIDEN TORJUMINEN

KAPPALEET 18-23

VM ennuste 2012

Miltä taloustilanne näyttää 2018

Talouskasvu syksyllä 2021

- <https://vm.fi/valtion-budjetti>

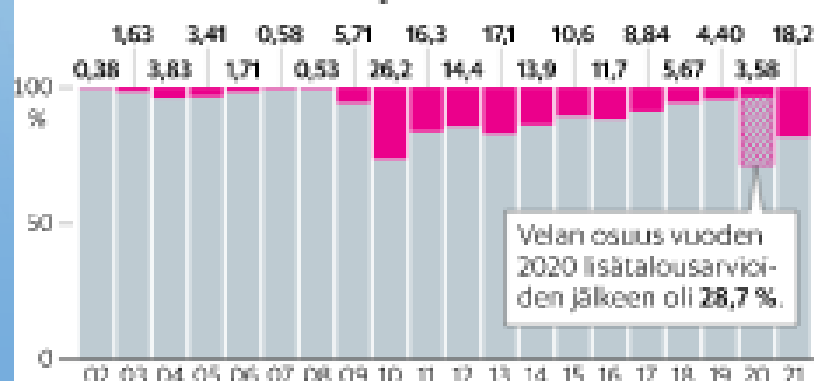
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000007745234.html>

Hakusanalla "HS budjettipuu" kuvahaku.

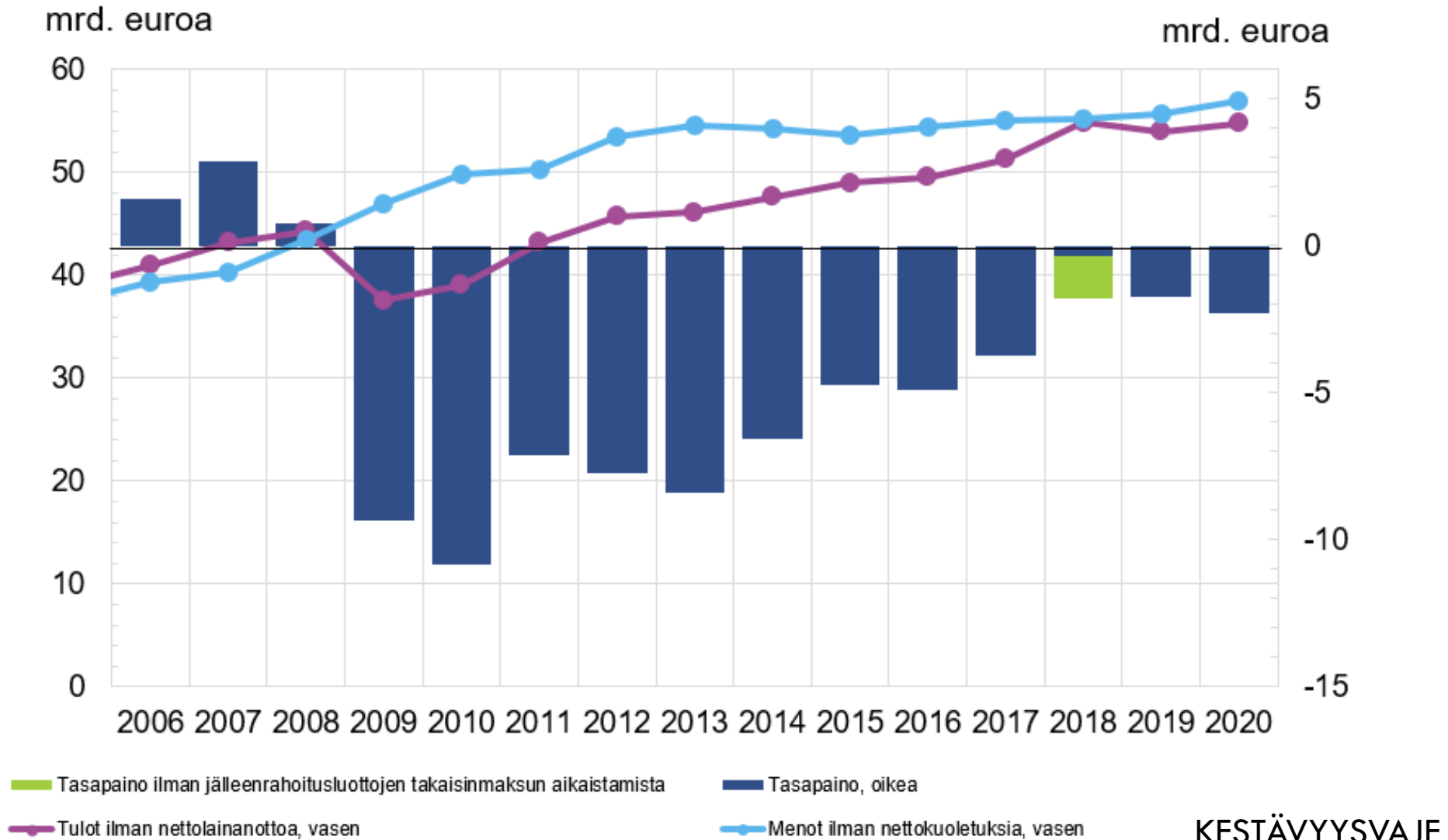
TAE 2020 VM:n kanta

Lainan osuus budjeteissa 2002–2021

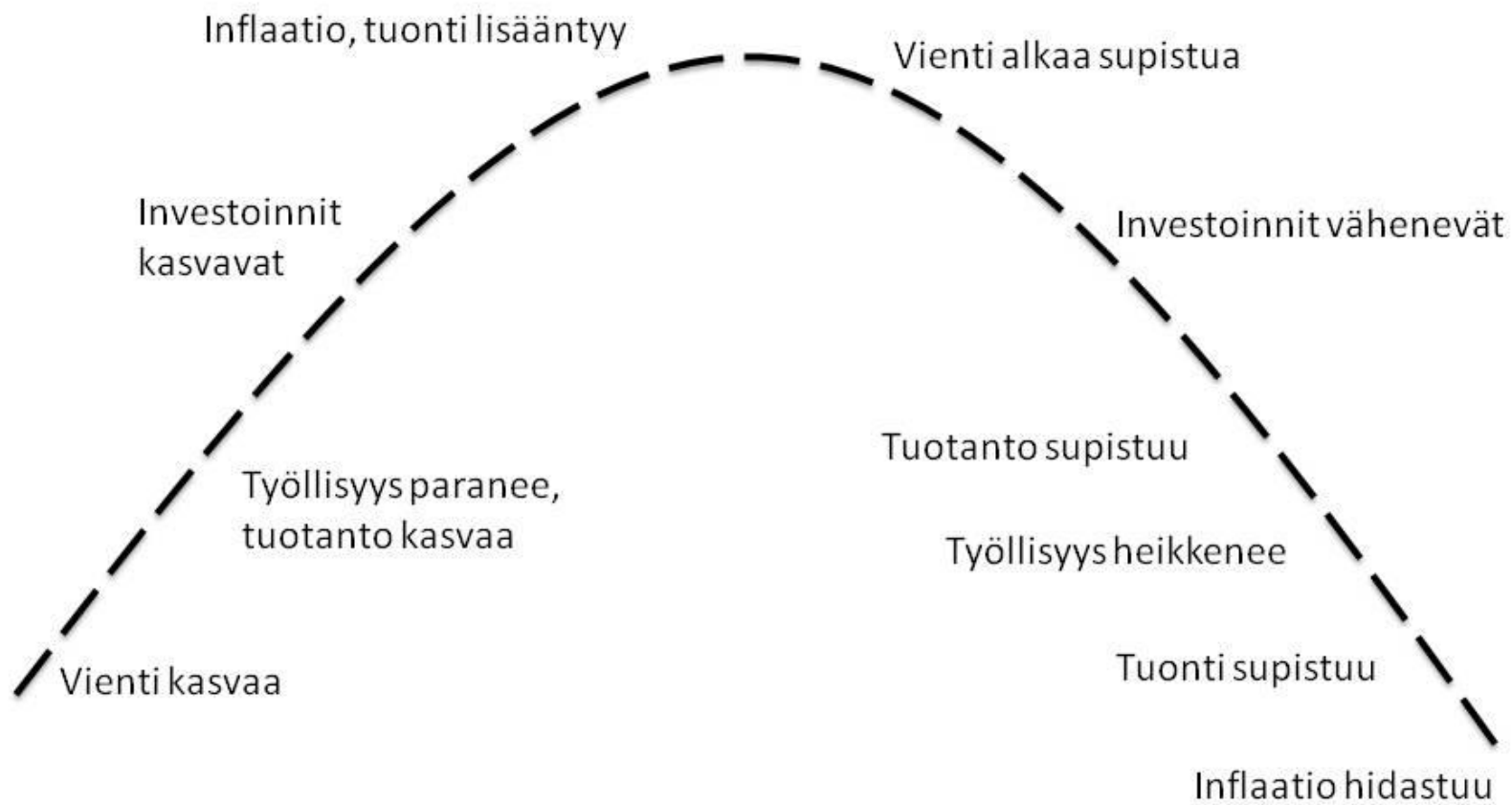
PETRI SALMÉN / HS, lähteenä: VM, eduskunta

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 15.8.2019

Suhdannejakson vaiheet

Vienti on Suomen talouden primus motor eli liikkeellepaneva voima

KÄYRÄ = BKT:N MÄÄRÄN
KEHITYS ELI KUINKA
PALJON HYÖDYKKEITÄ
KANSANTALOUDESSA
TUOTETAAN 1v.

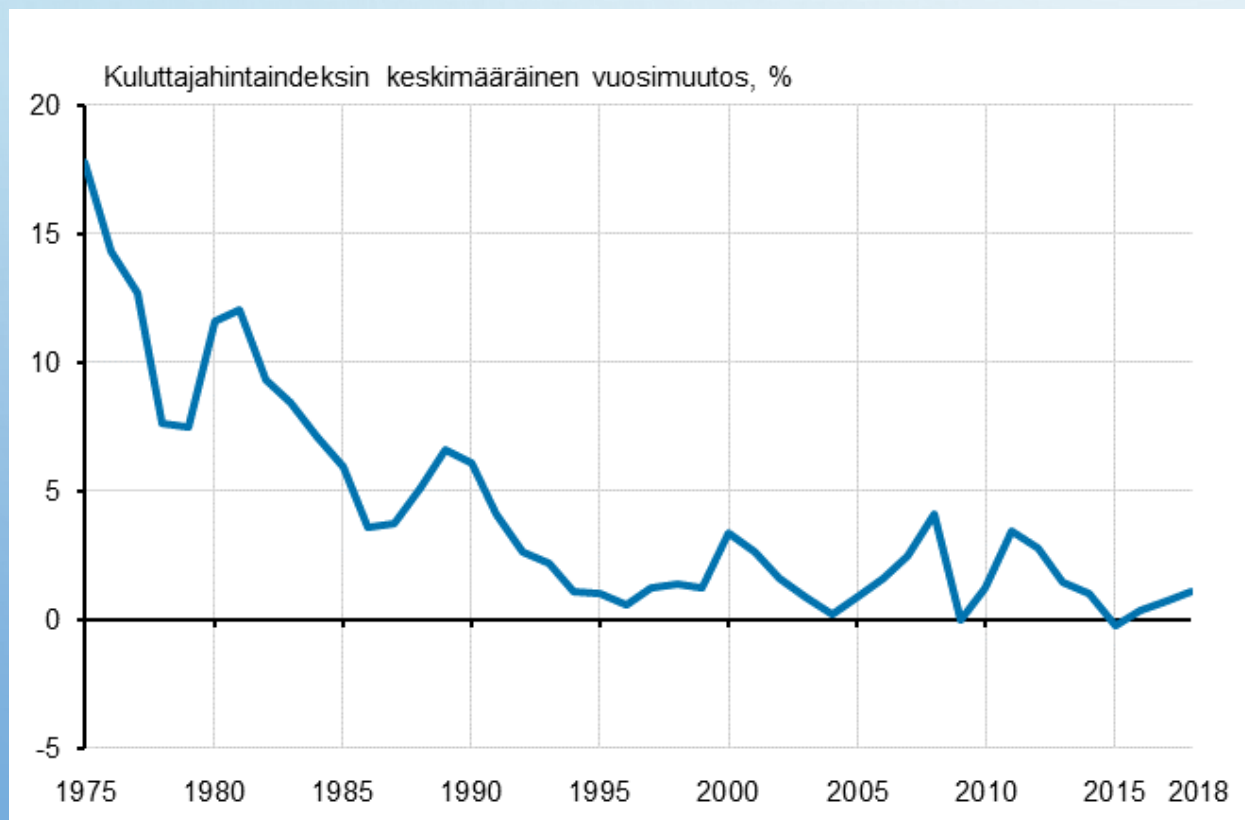
Suhdannevaihteluiden syitä

- Muutokset jotka tapahtuvat
  - Viennissä
  - Yksityisessä kulutuskysynnässä
    - Kotitalouksien ja yritysten kulutushyödykkeiden hankinnassa
  - Yksityisissä ja julkisissa investoinneissa
  - Julkisessa investointi- ja kulutuskysynnässä
  - Säästäminen
  - Tulevaisuuden odotuksissa

MUISTA
KANTANTALouden
KIERTOKULKU JA
HUOLTOTASE!

KYSYNNÄN JA
TARJONNAN TASE!

KPL 19: INFLAATIO: MITATAAN ELINKUSTANNUSINDEKSILLÄ (TUOTEKORIT). "HINTATASON YLEINEN NOUSU"

1. KYSYNTÄINFLAATIO
2. KUSTANNUSINFLAATIO
3. MONETAARINEN INFLAATIO
4. ODOTUSINFLAATIO

NÄIN TOIMII TALOUS:
INFLAATIO

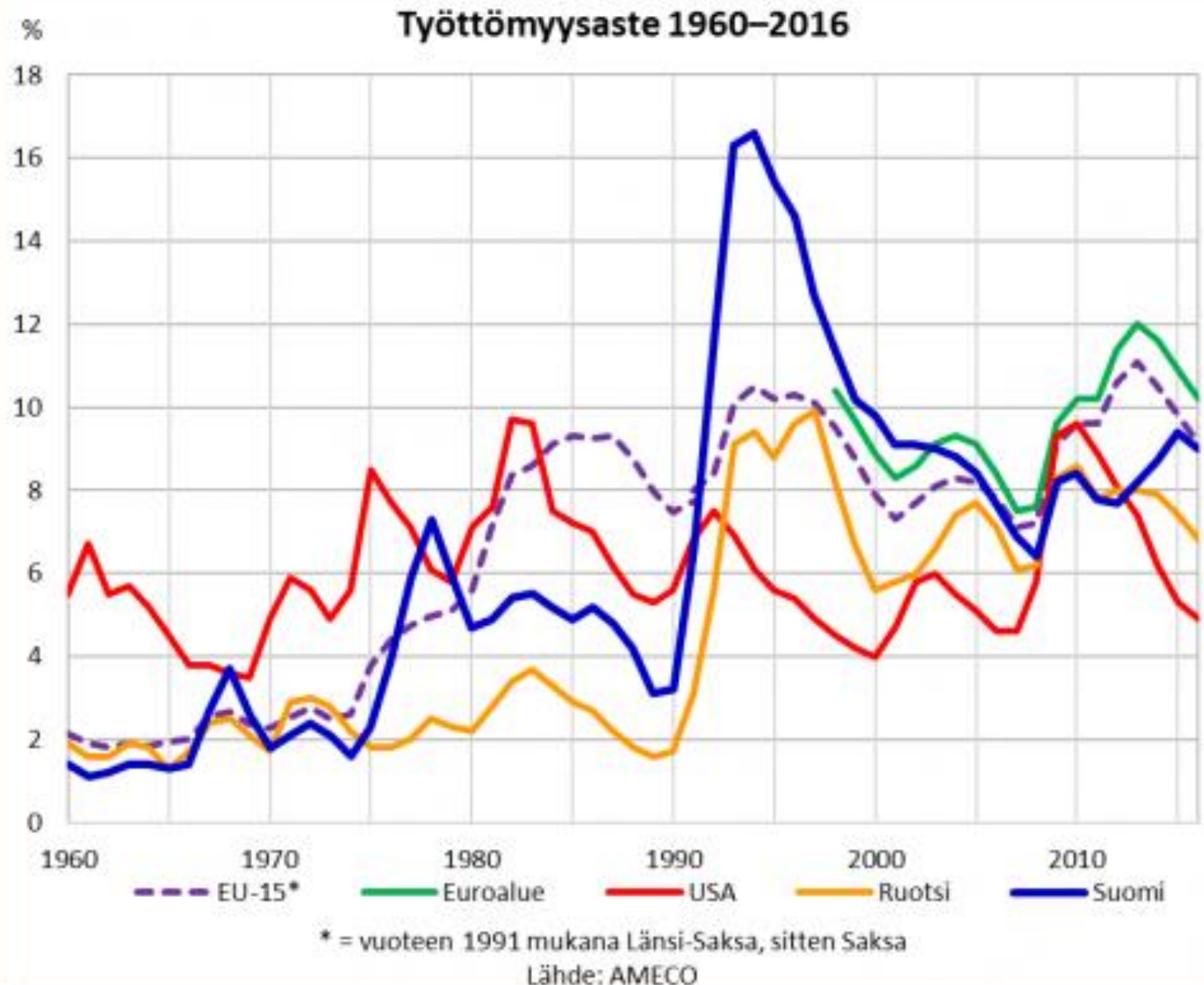
<https://areena.yle.fi/1-3857951>

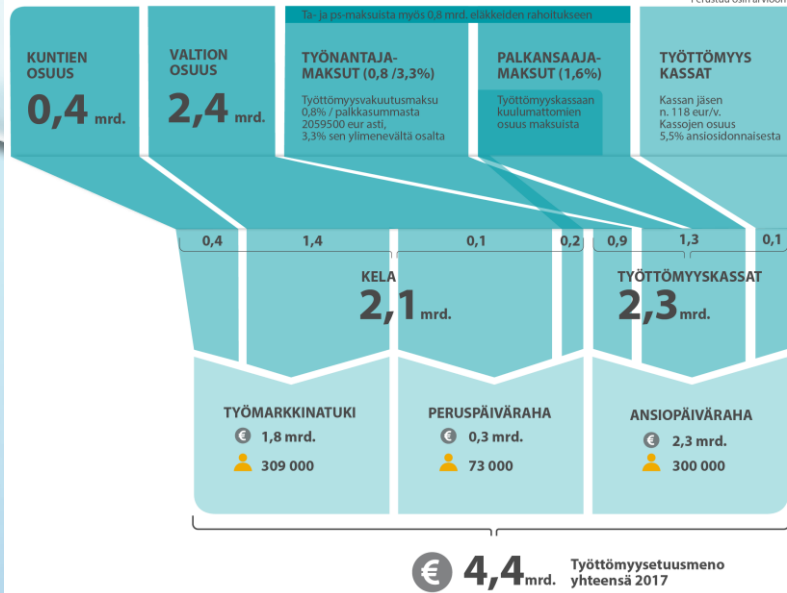
KPL 20: TYÖTTÖMYYS

Työttömyys% =
Kuinka monta prosenttia
työikäisestä (15-74 v.)
ja työtä hakevasta on
työttömänä.

Työttömyyden lajit:

- Suhdannetyöttömyys
- Rakennetyöttömyys
- Kausityöttömyys
- Kitkalyöttömyys
- Piilolyöttömyys

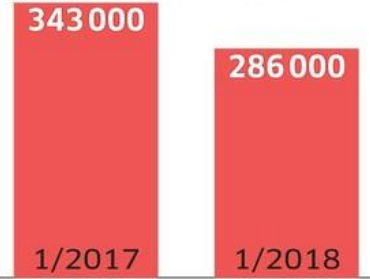

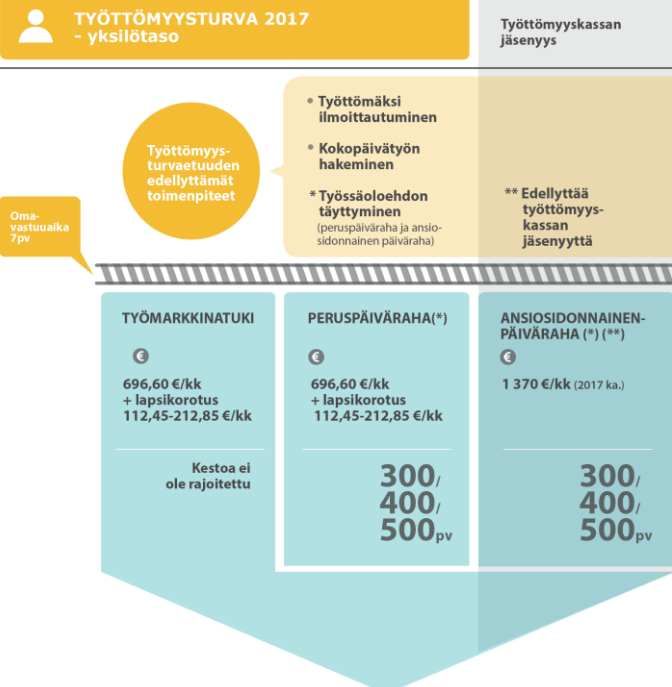
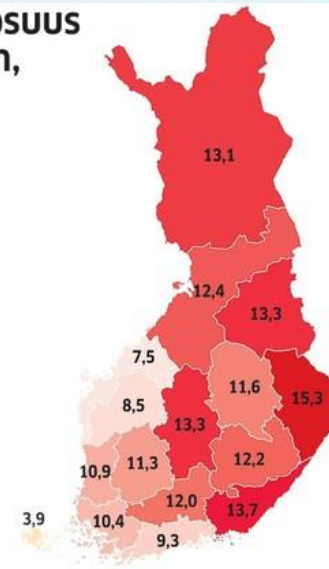
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta elykeskuksittain, prosenttia

Tammikuu 2018

Työttömiä työnhakijoita yhteensä koko maassa

MT Lähde: TEM

Työttömyyden torjunta:

Muutaman prosentin työttömyys on markkinataloudessa normaalia. Vrt. työvoimapula.

Tasainen talouskasvu tasoittaa suhdannetyöttömyyttä.
Koulutus ja uudelleen koulutus ehkäisevät rakennetyöttömyyttä.

Työttömyystuet vs. matalapalkka-alat: **kannustinloukut.**

Palkkatuet, koulutustuet, muuttoavustukset...

Omistusasuminen – este muutolle?

TALOUSPOLITIikka:

- TALOUDEN OHJAAMISEN TOIMENPITEET: TALOUSKASVU TURVAA HYVINVOINNIN
  - TORJUTAAN INFLAATIOTA JA TYÖTTÖMYYYTTÄ
  - ESTETÄÄN VELKAANTUMINEN
  - SUOMESSA TASA-ARVOINEN TULONJAKO ON YHTEISKUNNAN PERIAATE
- TALOUSPOLIITTISIA PÄÄTÖKSIÄ TEKEVÄT:
  - JULKINEN VALTA: VALTIO JA KUNNAT (BUDJETTI) = **FINANSSIPOLITIikka**
  - EKP (OHJAUSKORKO, VELKAPAPEREIDEN OSTO-OHJELMAT) = **RAHAPOLITIikka**
  - TYÖMARKKINAJÄRJESTÖT (PALKAT JA TYÖSUHTEEN EDUT) = **TULOPOLITIikka**
- JAKOLINJOJA: PUOLUEET OIKEISTO-VASEMMISTO; TYÖNTEKIJÄT – TYÖNANTAJAT; GLOBALISAATIO MONIMUTKAISTANUT.
- VAIKEASTI RATKAISTAVAT ONGELMAT: SUHDANNEVAIHTELUN TORJUMINEN, KOULUTUSJÄRJESTELMÄN UUDISTUS, SOTE-UUDISTUS, KORRUPTOITUNEEN YHTEISKUNNAN MUUTTAMINEN, HARMAAN TALOUDEN TORJUNTA, YLIVELKAANTUNEEN MAAN TOIMET = **KÄYTÖSSÄ OLEVAT VOIMAVARAT JA PERINTEET OHJAAVAT TALOUSPOLIITTISIA RATKAISUJA.**

LUE KPL 22: TALOUDEN HÄIRIÖIDEN EHKÄISY JA KORJAAMINEN – MITÄ EHDOTETAAN?

- FINANSSIPOLITIIKKA = VALTION BUDJETTI
  - VALTIO KULUTTAA, KUN MUUT SÄÄSTÄVÄT (LASKUKAUSI) = TALOUDEN ELVYTTÄMINEN = VEROTUKSEN KEVENNYS, JULKISEN SEKTORIN INVESTOINNIT, TULONSIIRTOJEN KASVATUS.
  - VALTIO SÄÄSTÄÄ, KUN MUUT KULUTTAVAT (NOUSUKAUSI) = YLIJÄÄMÄINEN BUDJETTI (TULOJA ENEMMÄN KUIN MENOJA); VEROTUKSEN KIRISTYS
  - VEROTUKSEN SÄÄTELY
  - PROGRESSIIVINEN VEROTUS JA TULONSIIRROT TASOITTAVAT SUHDANTEITA AUTOMAATTISESTI.
- RAHAPOLITIIKKA = KESKUSPANKIN TOIMET, TÄRKEIN OHJAUSKORKO
  - NOUSUKAUDELLA KIREÄ RAHAPOLITIIKKA = KORKEA KORKO
  - LASKUKAUDELLA KEVENNETÄÄN RAHAPOLITIIKKA = MATALA KORKO = TAVOITTEENA LISÄTÄ LAINAN OTTAMISTA, INVESTOINTEJA JA KULUTUSKYSYNYTÄÄ
  - KORON SÄÄTELEMINEN VAIKUTTAA MYÖS VALUUTAN ARVOON. KORKEAN KORON ALUE HOUKUTTAA SIJOITTAJIA = NOSTAA EURON ARVOA. EURON ARVON NOUSU TEKEE EUROALUEEN TUOTTEISTA KALLIIMPIA EUROALUEEN ULKOPUOLISILLE KULUTTAJILLE. VÄHENTÄÄ VIENTIÄ, PIENENTÄÄ INFLAATIOTA.
  - KORON LASKU = EURON ULKOINEN ARVO LASKEE = EUROALUEEN TUOTTEIDEN HINNAT LASKEVAT SUHTEESSA ULKOPUOLISIIN = KIIHDYTTÄÄ VIENTIÄ = NOSTAA KYSYNTÄÄ.
- TULOPOLITIIKKA = TYÖMARKKINAJÄRJESTÖJEN TOIMET

	Keynesiläinen näkemys	Monetaristinen näkemys
Finanssipolitiikka	Taantumassa julkisen vallan tulee elvyttää budjettipolitiikan kautta lisäämällä kokonaiskysyntää .	Ei vaikutusta, poliitikkojen ajoitukset pielessä, toimet vääriä. Korostetaan talouden vapautta. Valtion puuttumattomuus.
Palkkajousto	Palkat eivät jousta alaspäin = aiheuttaa työttömyyttä	Jos minimi palkkoja/ammattiliittoja ei ole – palkat joustavat markkinatalouden tarpeen mukaan. Työvoiman kysyntä ja tarjonta määrittävät palkat.
Työttömyys	Työttömyys ongelma	Työttömyys hoituu palkkajouston kautta
Työttömyys ja inflaatio	Työttömyys ja inflaatio kytkeytyvät toisiinsa. Talouspolitikassa huomioitava molemmat.	Inflaatio tärkeämpi.
Julkinen velka	Taantumassa julkisen vallan on tarvittaessa elvytettävä velalla eli tehtävä alijäämäisiä budjetteja .	Julkisen vallan tulisi tehdä tasapainoisia budjetteja.
Ratkaisuja.	Köyhyys ja eriarvoisuus kasvavat, jos valtio ei toimi	Rahapolitiikka ratkaisuna. Liikkeellä olevan rahan määrä = korkotaso ja inflaatiotaso = keskuspankin toimet.